

які стимулюють навчально-пізнавальну діяльність і доступність змісту навчального матеріалу; по-третє, професійна спрямованість навчальної діяльності. Крім вище зазначеного, важливим є ставлення до студента як до особистості, що сприяє його самовизначенню і стимулює мотивацію до навчання.

У вищій школі з метою стимулювання самостійної роботи використовують різні мотиватори:

- заохочувальні (застосування рейтингової системи);
- організаційні (можливість достроково скласти екзамен);
- інтелектуальні (участь у роботі СНТ, запровадження різних форм колективної роботи (брейн-ринг), а також зацікавлення студентів іншими видами діяльності).

Якщо перші два мотиватори є прерогативою деканату, то останній – інтелектуальний мотиватор - це щоденна робота кафедри.

На кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» для розвитку творчості студентів упроваджуються різні форми та види позааудиторної самостійної роботи студентів (самостійне вивчення додаткових тем, індивідуальна робота над різними проектами, участь у науково-дослідній роботі, конкурсах, брейн-рингах, олімпіадах, клінічних конференціях, профілактичних оглядах). Саме така самостійна індивідуальна робота сприяє підвищенню рівня мотивації.

Суттєвий вплив на активізацію професійної підготовки випускників вишів має залучення студентів до проведення профілактичних оглядів. Унаслідок такої роботи студенти чітко усвідомлюють основне правило роботи всіх лікарів – хворобі потрібно запобігати.

Як відомо, профілактичні огляди – це комплекс заходів, що полягають у спостереженні за здоров'ям населення, активному виявленні захворювань на різних стадіях і подальшому нагляді за певними групами хворих. Профогляди проводяться в рамках диспансеризації та регламентуються наказом Міністерства охорони здоров'я України № 728 від 28 серпня 2010 року «Про диспансеризацію населення».

Викладачі кафедри терапевтичної стоматології щорічно проводять профілактичні огляди першокурсників і залучають до цього виду роботи випускників. Студенти у вільний від занять час здійснюють стоматологічне обстеження першокурсників, звертають увагу на стан твердих тканин зубів, пародонта і слизової оболонки порожнини рота. Усі отримані дані студенти реєструють у спеціальний журнал, дають рекомендації щодо гігієни порожнини рота. Осіб, які потребують лікування стоматологічної патології, запрошують на студентський прийом у клініку кафедри терапевтичної стоматології.

Викладачі допомагають кожному студентові подолати труднощі у виконанні цього виду роботи. Професійні огляди сприяють удосконаленню практичних умінь і навичок студентів-випускників, допомагають опанувати психологічні аспекти спілкування з пацієнтами та мотивують до підвищення рівня попередніх знань.

Переваги такого позааудиторного навчання такі:

по-перше, матеріал, який подається в нетрадиційній формі, забезпечує отримання студентами міцної первинної бази для самостійного пошуку і дослідження питань, які додатково виникають;

по-друге, формуються вміння і практичні навички для логічного, несуперечливого й аргументованого ведення дискусії, в ході якої необхідно обґрунтувати своє розуміння проблеми;

по-третє, розкриваються творчі можливості студентів, їхня здатність до узагальнення, схильність до теоретичного аналізу, тобто формуються навички, необхідні для самостійної навчальної діяльності та подальшої трудової активності.

Отже, виконання мотивованих позааудиторних завдань у підготовці фахівців підвищує рівень мотивації студентів до навчання та зацікавленість у оволодінні майбутньою професією, що сприяє вдосконаленню якості підготовки лікарів у сучасних умовах.

Список використаної літератури

1. Занюк С. С. Психологія мотивації : навчальний посібник / С. С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
2. Малинаускас Р. К. Мотивация студентов разных периодов обучения / Р. К. Малинаускас // Социологические исследования. – 2005. – № 2. – С. 134-138.
3. Малінка О. О. Психологічні проблеми мотивації навчально-професійної діяльності студентів у сучасних умовах / О. О. Малінка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.psyh.kiev.ua.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Петрушанко Т.О., Литовченко І.Ю., Попович І.Ю., Котелевська Н.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Провідними принципами організації науково-дослідної роботи студентів є забезпечення органічної єдності наукового та навчального процесів і підвищення на цій основі якості підготовки майбутніх лікарів. Необхідно розвивати в студентів творче мислення, дослідницькі навички, без яких важко реалізуватися на ринку праці.

Ключові слова: науково-дослідна робота студентів.

Науково-дослідна робота студентів (НДРС) є важливим засобом підвищення якості підготовки спеціалістів-медиків, які здатні творчо застосовувати у своїй практичній діяльності досягнення сучасної стоматології. На сучасному етапі розвитку суспільства вища освіта стає все більш конкурентоспроможною, оскільки знання швидко застарівають. На кожному рівні освіти необхідно розвивати в студентів творче мислення, дослідницькі навички, без яких важко реалізувати себе на ринку праці.

Нині, як ніколи, мають практичну значимість уміння спеціаліста-стоматолога адекватно реагувати на складні

життєві ситуації, правильно їх оцінювати, швидко адаптуватися до нових ситуацій, цілеспрямовано опрацьовувати і доповнювати інформацію, якою він володіє, знати закономірності її оптимального використання, прогнозувати результати діяльності, використовуючи свій інтелектуальний і творчий потенціал.

Удосконалення НДРС – обов'язковий компонент діяльності фахівців вищої школи. Однак нині це становить проблему педагогіки та психології вищої школи. Наш досвід роботи показує, що зараз значна частина студентів не бере активної участі у наукових гуртках і студентських наукових конференціях. Як наслідок, у них за період навчання у виші не сформовані навички дослідницької діяльності. Причиною цього, на наш погляд, є нестача ресурсів на підтримку й розвиток матеріально-технічного оснащення кафедр (лабораторій, клінічних залів) і недостатня мотивація сучасних студентів. Розвиток та підтримка в молодих людей мотивації до творчої діяльності, ініціативності, самостійності та відповідальності потребує індивідуального підходу в навчанні до кожного студента.

Система НДРС становить собою сукупність заходів, спрямованих на засвоєння студентами в процесі навчання методів, прийомів, навичок виконання науково-дослідних робіт, розвиток здібностей до наукової роботи, до ініціативності та самостійності в її реалізації.

Загальною метою НДРС у медичних вишах є формування та підсилення творчих здібностей студентів, розвиток і вдосконалення форм залучення молодих людей до наукової, практичної діяльності, що забезпечують єдність навчального, наукового та виховного процесів для підвищення професійного рівня підготовки спеціалістів медичного профілю, зокрема стоматологів.

Правильно організована й спланована НДРС у процесі здобуття вищої освіти виконує низку функцій:

1) *освітню*: опанування теоретичних (наукові факти) і практичних (наукові методи дослідження; методи проведення експериментів; способи застосування наукових знань) знань;

2) *організаційно-орієнтовну*: формування вмінь орієнтуватися в літературних джерелах; розвиток умінь організувати та планувати свою діяльність; вибір методів обробки інформації;

3) *аналітико-корегувальну*, яка пов'язана із самоаналізом студента, самовдосконаленням планування й організації своєї діяльності, корекцією та самокорекцією навчально-пізнавальної діяльності;

4) *мотиваційну*: розвиток та підсилення цікавості до науки в процесі здійснення науково-дослідної діяльності, пізнавальних потреб, переконання в теоретичній та практичній значимості наукових знань, що пізнаються; розвиток бажання більше ознайомитися з різними точками зору щодо проблематики напряму наукового знання, який вивчається; стимулювання самоосвіти та саморозвитку;

5) *розвивувальну*: розвиток критичного, творчого мислення, вміння приймати рішення в стандартних і нестандартних ситуаціях, обґрунтувати та відстояти власну точку зору; розвиток мотивації (інтересу, прагнення до пізнання), розвиток якостей (пізнавальних, комунікативних, спеціальних якостей тощо);

6) *виховну*: становлення моральності й правової самосвідомості, виховання здатності до адаптації в мінливому соціальному оточенні, формування адекватної самооцінки, відповідальності, цілеспрямованості, вольового саморегулювання, хоробрості в подоланні труднощів та інших якостей і рис характеру; ця функція також передбачає виховання професійного поклику, професійної етики.

Процес підготовки майбутніх стоматологів стає результативнішим, якщо студенти залучаються до різноманітних форм науково-дослідної діяльності. У системі вищої школи можна виділити кілька напрямів застосування й упровадження різних форм НДРС:

– виконання завдань дослідницького типу, впровадження їх у традиційні академічні форми організації навчального процесу (лекції, семінари, клінічні розбори, практичні заняття);

– розвиток позааудиторних форм залучення студентів у наукову діяльність (написання наукових доповідей, статей; проведення олімпіад, наукових конференцій, інтелектуальних конкурсів; розробка проектів для отримання грантів; факультативні форми навчання);

– упровадження колективних форм науково-практичної діяльності студентів (наукові дослідні гуртки, колективи молодих учених та ін.).

На кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ „УМСА” студенти залучаються до науково-дослідної роботи за умови постійного виконання навчального плану. До НДРС, передбачених навчальними планами, можна віднести написання студентами рефератів під час підготовки до семінарських занять на 4 і 5 курсах, а також написання та захист академічної історії хвороби в IX семестрі. Під час написання рефератів студенти роблять перші кроки до самостійного творчого пошуку. Вони вчаться працювати з науковою літературою (вітчизняною та іноземною), опановують навичками критичного відбору й аналізу необхідної інформації. Зазначені методи навчання сприяють розвитку продуктивного мислення студентів, їх самостійності.

Основними формами науково-дослідної роботи, що виконується на кафедрі терапевтичної стоматології в позааудиторний час, є участь студентів у:

– науковому гуртку кафедри;

– наукових студентських конференціях;

– наукових і науково-практичних конференціях молодих учених медичних вишів України;

– регіональних і Всеукраїнських конкурсах на кращу НДРС;

– внутрішньовишівському та Всеукраїнському турах олімпіади зі спеціальності „Стоматологія”;

– внутрішньовишівському та Всеукраїнському турах конкурсу на кращу студентську практичну роботу „Фахівець”;

– брейнд-рингах, інтелектуальних шоу зі стоматології, які організовують і проводять викладачі кафедри.

Науково-дослідна робота в студентському науковому гуртку кафедри передбачає навчання студентів основам дослідницької роботи, прищеплення їм відповідних навичок; виконання наукових досліджень під керівництвом викладача. Керівник роботи від кафедри зазвичай працює не з одним студентом, а з групою студентів різних курсів. Це дозволяє забезпечити наступність, неперервність і чітку організацію студентських наукових досліджень. Робота проводиться за планом, затвердженим науковим керівником. Керівництво роботою студентів здійснюють викладачі кафедри – кандидати медичних наук, доценти і професори.

Статистичний аналіз роботи наукового гуртка кафедри за останні 5 років показав, що кількість студентів і, відповідно, кількість наукових доповідей на підсумкових наукових конференціях студентів і молодих учених не змен-

шується. До складу гуртківців кафедри терапевтичної стоматології залучаються студенти різних факультетів нашої академії, в тому числі, факультету підготовки іноземних студентів:

- 2010-2011 навч. рік – 18 студентів, із них 5 іноземців – 6 доповідей;
- 2011-2012 навч. рік – 19 студентів, із них 3 іноземці – 7 доповідей;
- 2012-2013 навч. рік – 21 студент, із них 2 іноземці – 7 доповідей;
- 2013-2014 навч. рік – 18 студентів, із них 2 іноземці – 5 доповідей;
- 2014-2015 навч. рік – 27 студентів, із них 1 іноземець – 10 доповідей.

Під час роботи в науковому гуртку студенти розвивають такі важливі для майбутнього дослідника якості як творче мислення, відповідальність, уміння відстоювати свою точку зору. Молоді науковці, які займаються НДРС кілька років, нерідко починаючи свою роботу з 2-3 курсів, добре орієнтуються в науковій літературі, з успіхом аналізують результати своїх досліджень, самостійно роблять відповідні рішення та висновки, а потім продовжують свої наукові пошуки в магістратурі, аспірантурі.

Висновки. Провідними принципами організації науково-дослідної роботи студентів є забезпечення органічної єдності наукового і навчального процесів і на цій основі досягнення підвищення якості підготовки спеціалістів-лікарів. Протягом усього періоду навчання студента у виші необхідно системно та цілеспрямовано здійснювати підготовку майбутніх лікарів-стоматологів до здійснення наукової діяльності, озброювати їх методиками наукової роботи, заохочувати творчу складову і самостійність молодих дослідників у розв'язанні наукових проблем.

У зв'язку з цим сучасний лікар-стоматолог має опанувати не тільки необхідну суму фундаментальних і спеціальних знань, а й певні навички творчого рішення практичних задач, постійно підвищувати свою кваліфікацію, швидко адаптуватись до зміни умов. Усі ці якості треба формувати ще під час навчання у виші. Виховуються вони безпосередньо активною участю студентів у НДРС, яка на сучасному етапі життя набуває все більшого значення і перетворюється в один із основних компонентів професійної підготовки лікаря-стоматолога XXI століття.

Список використаної літератури

1. Тимофеева Е.М. Научно-исследовательская работа студентов технических вузов / Е.М. Тимофеева, И.П. Белик, А.С. Тимофеева // Педагогические науки. – 2007. - № 2. – С. 462-463.
2. Чупрова П.В. Научно-исследовательская работа студентов в образовательном процессе вуза / П.В. Чупрова // Теория и практика образования в современном мире. – СПб.: Реноме, 2012. – С. 380-383.

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА – СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ

Писаренко О.А., Ткаченко І.М., Цветкова Н.В., Кузнецов В.В.*

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті наведені основні джерела інформаційних ресурсів при підготовці курсантів до занять, указано на важливість самостійної роботи для лікаря, що забезпечує його безперервне і дистанційне навчання.

Ключові слова: післядипломна освіта, т'ютор, лікар-курсант, дистанційна освіта.

Пріоритетом реформування стоматологічної служби України в системі охорони здоров'я визначено розвиток профілактичного напрямку медичної допомоги населенню України та первинної медичної допомоги. Головний напрям оптимізації медичної стоматологічної допомоги населенню полягає в покращенні знань і професійних навичок лікаря-стоматолога.

Одним із елементів модернізації системи охорони здоров'я є перехід від дисциплінарного принципу первинної медико-санітарної допомоги населенню до проблемного. У результаті сформувалося соціальне замовлення суспільства на створення служби загальнопрактикуючого лікаря-стоматолога [1].

Лікарі, підготовлені за фахом «Стоматологія» для надання населенню послуг у клініці ортопедичної стоматології, повинні мати сертифікат лікаря стоматолога-ортопеда. Здобути таку освітню кваліфікацію лікар-стоматолог може після проходження на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів-ортопедів циклу «Спеціалізація з ортопедичної стоматології» терміном 4 місяці.

Згідно зі стандартом післядипломної безперервної професійної освіти (розвитку) підготовки фахівців за спеціальністю «Ортопедична стоматологія» обов'язковими компонентами є:

- диплом лікаря-стоматолога про закінчення вищого державного навчального закладу України та сертифікат про закінчення інтернатури за спеціальністю «Стоматологія»;
- стаж роботи за фахом 3 роки і більше;
- лист адміністрації лікувального закладу з клопотанням про зарахування лікаря-стоматолога на цикл спеціалізації за спеціальністю «Ортопедична стоматологія».

Навчальний план на 2015-2016 н.р. був доопрацьований і змінений згідно з нормативними документами та листами відповідних міністерств і департаментів. У календарному плані циклу «Спеціалізація з ортопедичної стоматології» передбачено збільшення навчального часу на самостійну роботу, тому викладачі кафедри постійно перебувають у пошуках нових способів і форм викладання ортопедичної стоматології.

Співвідношення часу на аудиторну і самостійну роботу в усьому світі становить 1: 3,5. Так, у британській системі вишівської підготовки власне аудиторне навантаження становить 25% загального обсягу навчального часу в магістратурі, інші години – для т'юторських, семінарських, практичних занять і самостійної роботи. Самостійна робота - це спланована робота лікарів-курсантів, яку вони виконують за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі [2, 4].

Основні види самостійної роботи такі: підготовка до семінарів, заповнення амбулаторних карт за темою заняття, підготовка до написання наукових оглядів і статей, розробка роздаткового матеріалу і сценарію проведення